

Requiem voor de blaazers?

Ligt de Limburgse blaasmuziek, ooit een monument van traditie en gemeenschapszin, aan het infuus? Wie de optelsom maakt van berichten die recent de krant haalden, wordt al snel verleid tot die conclusie. Is het, zoals vaak gezegd wordt, inderdaad vijf voor twaalf in de wereld die hfabra (harmonie, fanfare en brassband) heet? Een verkenning.

archieffoto Peter Schols

door **Johan van de Beek**

Laatste noodkreet: harmonie Beatrix uit Horn die liet weten dat, als er geen nieuwe leden zouden bijkomen, het einde nabij is. Tal van Limburgse muziekverenigingen kampen met teruglopende ledenaantallen of, als ze dan toch nog een redelijke bezetting op de been kunnen brengen, met het probleem dat het niveau niet vast kan worden gehouden. Spelen we voor de lol, of willen we presteren? Daar loopt niet zelden een lijn tussen jong en oud. Neem nu Musica Nova Meerssen. Dat gezelschap verrees op de asresten van de ter ziele gegane harmonie van Meerssen. Men probeert nu te musiceren onder het motto 'het moet vooral leuk en gezellig zijn'. Uniformen (niet sexy) hoeven niet meer en de repetities worden zo gepland (vroeg op zaterdag, nooit door der week vanwege de reistijden van studenten) dat er ook nog kan worden uitgegaan na afloop. Sommige harmonieën, zoals de 'fiel' van Maasniel, proberen met flexleden op sterkte te blijven. De Limburgse Bond van Muziekgezelschappen greep in oktober van dit jaar een concours in Roermond aan om blaasmuziek onder de aan-

dacht van bestuurders en politici te brengen. Bondsvoorzitter en CDA-Kamerlid Raymond Knops zei dat het nodig was om 'uit te leggen wat blaasmuziek betekent'. Diezelfde bond kreeg dit jaar maar twee van de vier concoursdagen gevuld. Te weinig deelnemers. Uitleggen wat decennialang geen uitleg behoeft? Het kan verkeren. De vijf miljoen euro die Provinciale Staten recent vrijspeelden voor de Limburgse

Blaasmuziek moet nu worden 'uitgelegd'

harmonie- en fanfarewereld, en die vooral moet gaan naar de opleiding van jonge muzikanten, was ook een teken aan de wand. Is het vijf voor twaalf? Victor Vaessen, dirigent bij fanfare St. Cecilia uit Ubachsberg, harmonie St. Caecilia uit Geulle en fanfare St. Gabriël uit Hoensbroek, zit al 35 jaar in de Limburgse blaasmuziek. Hij is geen mijder van nuances. Ja, het is vijf voor twaalf voor bepaalde verenigingen, maar er zijn ook gebieden, in Zuid-Limburg bijvoorbeeld, waar muziekgezelschappen nog floreren en ingebed zijn in de

gemeenschap. Dat er iets aan de hand is in Limburg, is echter evident, daarvoor hoeft je maar de jubileumfoto's van muziekgezelschappen naast elkaar te leggen. 50, 75 en 80 jaar: steeds minder mensen op de plaat. „Ik ben geen pessimist. Ik denk dat er na negen jaren betere tijden kunnen aanbreeken”, zegt Vaessen. Hij ziet een verband met maatschappelijke trends, zoals de individualisering. „Een harmonie of fanfare floreert juist bij de gratie van het sociale, de samenwerking, en dat staat haaks op sommige ontwikkelingen in de maatschappij.” Vaessen waakt er ook voor om te generaliseren over 'de jeugd'. „Er zijn, zoals vaak, twee categorieën: doorbijters en afhakers. Misschien was het vroeger zo dat ouders hun kinderen minder snel de gelegenheid gaven om te stoppen met muziek maken als ze het niet meer 'leuk' vonden. Misschien ben ik een beetje van de oude stempel als ik zeg: het is niet verboden om iets te leren. Ik geef saxofoonles en soms komen er ouders die vragen of ik hun kind wil leren een liedje te spelen. Nee, zeg ik dan, ik wil ze leren saxofoon te spelen.” Hij wijst erop dat een muzikale opvoeding en het leren bespelen van een instrument volgens diverse onderzoeken de intelligentie aan-

schert en allerlei vaardigheden stimuleert, zoals concentratievermogen. Veel inspiratie haalt Vaessen uit het verhaal van zijn opa, die kort na de Tweede Wereldoorlog de ter ziele gegane fanfare van Ubachsberg via een oproep aan de gemeenschap weer van de grond kreeg. „Uiteindelijk zal ook deze maatschappij inzien dat er dingen zijn die het waard zijn om te behouden. Ja, voor sommige gezelschappen zal dat moment te laat komen, maar de harmonie zal, daar ben ik vast van overtuigd, over een halve eeuw nog steeds een rol spelen in Limburg.” Daarvan is ook Ad Lamerigts, dirigent bij fanfare De Eendracht uit Neer, jurylid en saxofoondocent, overtuigd. „Het zit in de genen, zeker hier in Limburg. Alleen zullen die gezelschappen er heel anders uit zien dan de huidige. Het klankidoom zal heel anders zijn, de bezetting ook, met vermengingen met bespelers van 'wezensvreemde' (elektronische) instrumenten.” De voorbodes daarvan zijn nu al zichtbaar. Victor Vaessen krijgt een zaal vol met nieuw publiek door een vermenging van blaasmuziek met hardrock, Lamerigts kreeg dit jaar een concert van de grond met een combinatie van blaasmuziek en ambient-synthesi-

zers. Lamerigts schreef in 2007 het pamflet *Vernieuwing in de Blaasmuziek (Een Visie op de Toekomst)*. Opmerkelijke passage: *Dan gebeurt er iets opmerkelijks in de laatste jaren. Terwijl de orkesten naar grote hoogtes stijgen, haakt alereerst meer en meer het grote luisterpubliek af. Vervolgens lopen de orkesten leeg en wordt het voor de verenigingen in de afzonderlijke leefgemeenschappen steeds moeilijker om jonge mensen te werven en te be-*

Leren spelen van instrument duurt zes jaar

houden voor de blaasmuziek. Het voortbestaan van vele muziekverenigingen komt hierdoor onder spanning te staan en ontwikkelingen stagneren. De blaasmuziek in zijn algemeenheid, lijkt daarmee op een eiland terecht te zijn gekomen en isolement dreigt! Lamerigts pleitte voor het terugdringen van het competitie-element in de blaasmuziek en een verbreding van de muzikale horizon door op verantwoorde manier andere genres aan te boren. Wat hem nu, zeven jaar later, verontrust, is de geringe bereidheid bij veel verantwoorde lijken in de hfabra-wereld om

pro-actief te werken, dingen te ondernemen. „Als je rekening houdt met de demografische ontwikkelingen, zal het verenigingsleven in de komende jaren met 30 procent krimpen. Er zullen veel gezelschappen omkriepen, om verschillende redenen. We leven in een belevingseconomie. Alles moet kort, snel. Van verdieping is vaak geen sprake. Het leren bespelen van een instrument op een niveau dat iets voorstelt, duurt tussen de vijf en zes jaar. Als je dat weet, en je zit al in de gevarezone, dan moet je niet in hoekje gaan afwachten tot het onheil je heeft bereikt, maar dingen uitproberen die al rekening houden met de toekomst.” Dat er een generatie van muzikale analphabeten opgroeit in Limburg, een provincie waar het generaties lang vrij normaal was om notenschrift te leren lezen en een instrument te bespelen, vreest Lamerigts niet. Hij doceert muziek op de middelbare school en ziet nog steeds dat het maken van muziek jongeren plezier schenkt. Onder hen zitten de musici van de toekomst. Alleen zullen die nog maar weinig lijken op de twee *saxofoonmaedjes* uit het nummer *Blaasmuziek* van Gé Reinders: *Witte bloes, blauw boks mit gael bieze en pas gepoetste sjoon.*